

ДІЛО

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
 Львів, Ринок 10, II. пош.
 Konto пошт. шл. 143 322.
 Адреса тел.: „Ліло-Львів“.
 Нач. Редактор приймає від 10—11 год. переплат.
 Рукописи редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
 Місячно в краю 2500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЮ:
 В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір. Німеччині 3000 п. марк., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор. фр., Румунії 30 лей, Болгарії 30 левів, Австрії 3000 ш. Злата адреси 100 ш.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
 ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100 Мп.

Видав: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

Львів, 6. жовтня 1922.

„Автономія“ фальшиві олівки, якіми є польська супроводжалося ухвалення в польському союзі т.зв. автономії „для трьох воєводства“, під чим треба розуміти Сх. Галичину. Приходить рішення Краківська преса, котра має вже за собою політичну традицію, починає завільна стирати всі краски захвату, одушевлення, вітри і радощів з приволу цієї „далекосхідної“ події. Досвідчені люди, котрі на своєму житті вже не одно бачили, за вську віну, розуміється, обстоюють польську анексіоністичну точку погляду відносно Сх. Галичини, але не видають надмірного захоплення „автономією“. Навпаки, між стрічками прослизується тій критичизму що до ухваленної „автономії“, миготить темна хмарка сумніву відносно цього „галасу значеся“, котрий лишиться тільки галасом.

Сільки події пересунулося перед нашими очима в останніх літах, стільки актів мало задержувати долю цього чи иншого народу, а предії вони сьвідчили попросту випали з людської пам'яті. Для прикладу згадаємо гомінків маніфест Николи Николасевича про здивнення польських земель під берлом російського царя. Ах, що за радість, що за вітха панувала тоді на виході польському подвір'ю. Сам головнокомандуючий гігантною імперією царя „пожалував“ полякам маніфест. А сььогодні всесильний вождь всесильної Росії на терпкуому хлібі емігранта, читає маніфести Леніна і думає над проливаючим настроєм значінням подібних снів. Бо й що ж слово? „Слова — як каже Франко — слова“. Або якого шуму народина був маніфест двох царів (австрійського й німецького) з 5 листопада 1910 відносно Польщі. Правда, тут не скінчилося на словах, започатковано й деякі діла. Ствердено Державну Раду, польський кабінет у Варшаві, видано йому шкільні право, засновано у Варшаві університет політехніку і т. п. Та польський народ не повірив на те в слова, але в діла, не прийняв ніякої ласки з рук окувантів, не згодився на перекладку своєї національної території. І побіда була за ним. Царські цари, перейшли до історії їхні маніфести. Що це значить? Це значить, що не дає своїй згоді на якусь волю народова ділання, на ворожу постанову, є тим самим поволанню пощади. А вже найбільш повчаючим під тим оглядом є становище турецького народу. Всемогуча Англія задержувала севрська трактатом смерть турецького державности. Та незломна воля, вперте змагання, непохитна віра в свої сили — всі ці прикмети звели в нідець не то односторонню хвалу, але міжнародний трактат.

нів із своїм проектом. А саме, той проєкт мав бути „інструментом“ польського міністра закордонних справ при вирішуванню справи Сх. Галичини Найвищою Радою з одного боку, а з другого мав становити вихідну точку до якоїсь „внутрішньої акції з метою управління цією галицькою власністю на засаді порозуміння і „modus vivendi“ з другою тамосьньою національністю“.

„Вже в першій обробці — пише „Нова Реформа“ — урядовий проєкт збуджував деякі сумніви, чи буде похриватися з тими обома цілями. Головно в порівнянні зі статутом, який для Сх. Галичини вже виробила Найвища Рада в зв'язку з трактатом в Сен-Жермен, урядовий проєкт виявляв стільки недомогань і обмежень, що польський міністр закордонних справ був би змушений завдати собі дуже багато труд і розвинути не аж-яку дипломатичну штуку, щоб переконати великодержави, особливо Італію й Англію, що внісений до союму проєкт є властиво лише модифікацією коаліційного проєкту. Так само з огляду на другу мету статуту (так називається в термінології „Нов. Реф.“ — ухвалена „автономія“) потрібно було довершити часу та дуже терпеливої і досвідченої внутрішньої політики, щоби зробити з того проєкту підставу порозуміння і національного вирішення у Сх. Галичині“.

Польський уряд на думку „Нов. Реф.“ виступив із своїм проєктом в гарячий час і зробив його незвичайно тісним, так що не було з чого робити уступок націоналістичному таборови. А що той табор прещів мусів виступити із своїми поправками, що й сталося, тому й проєкт викривлено. „Оба міністри — закордонних і внутрішніх справ — будуть мати багато клопоту, заки зуміють в корисний для держави і її політики спосіб зунитувати той проєкт“. Правда, „Нов. Реф.“, як і всі польські політичні чинники дуже радіють ослабленням Англії в міжнародній політиці і зміцненням Франції, що може корисно відбитися на польських змаганнях до інкорпорації Сх. Галичини. „Але та епохотура в ніякому разі не буде трагікою. А невідомо, чи зміни, котрі в ній наступають скорше чи пізніше, не виявлять себе в наслідок деякої тяжчини, як положення в перед двох місяців, в котрій вирішено виступити із обговорюванням статутом“.

Більш оптимістично єдиніє крок польського уряду і союму краківський „Час“. Перевісивши порівняння між початковим проєктом і ухваленим, зазначає: „Зміни введені до урядового проєкту пшли по дилі збільшення проз польської меншости — а тим самим виключуть в Україні остру критику і обурення. В разі на те може відбутися, що й урядовий проєкт їх вичи не вдоволяє, бо призначено його провокацію. Отже зміни, введені на

Українцями шляхом задоволення їх культурних потреб, а поруч того на створення підстави до переговорів з Найвищою Радою. Урядовий проєкт, як ліберальніший і ширший, в кількох точках краще відповідає тій силі, як ухвалений вчора закон. Але останній викличе за те меншу опозицію у польського населення Сх. Галичини, а також і в союмі тільки завдяки тим змінам між порейти відносно галасю“.

„Sapienter aut! Старенький „Час“ адитивні до решти і виявляє найвішність, як мала дитина. Можливо його заспокоїти, що не будемо обурюватися ані на перший проєкт, ані на другий. Ми вже перестали

дивуватися й обурюватися. Не збокушують нас ніякі проєкти з польського боку.“

Примійте силвані на пресовий фонд на ш. ч. 30.000 в Союзі Кредитовій, Львів, Ринок 10.

Тюремна голодівка.

(Історія яких мило.)

Істають закони й закони. Шо краї — ніше право, інші звичаї, ба навіть інші погляди на мораль і етику, на те, що, мовляв, можна, а чого не вільно. На цьому й оснопується який еспульсний лад, оформлений і скерований на бростий, бігтий шлях писаними кодексами державних законів і обовязкових розпоряджень. Який народ, така його влада, яка влада — такі порядки. І від того, що порядки будуть ріжні, сьвідчено ріжні, не те, що тут менш, а там більш, а просто шішком однієї одні від одних. Це відомо справа не тільки Факонцеві з широким хороніком освітою та досвідченому адмін страторови, але дивачному подорожному одного з швидких потягів, які є живими звязковими поміж центрами великих і менших державних організацій, конкурентів на шляху поступу і що йде в купі з ним, — ладу й організації.

Стеж теж краї закони, єсть і гірші. Але їх складали ті, що перш за все керувалися примітивним почуттям людської справедливости і кривди, а дальше, розумом організаторів державного життя. Справедливість добро громадян, добро держави — це провідна ідея і головна мета усіх писаних законів.

Коли пошквантиса одного лише хронікою судових розправ на території Східної Галичини за останні 2 роки

себто те, що відомо широкій публиці, ласій на сензації, які виходять на вулицю з салі судових розправ! Ми навіть не торкаємося того, що роблять виконавчі органи політичної адміністрації, не згадуємо й імені карних ексцеліцій, жандармерії, поліції, а маємо на увазі лише, що дється у стінах будинків справедливости, у яких мали голде високі урядові дозодні користи, які свої обинувачення спускують чорним по білому і судять на підставі документів і незобітких доказів.

Хроніка великих процесів, які відбулися на протязі двох останніх літ по судах у Львові, Стрию, Коломиї і інших містах і містечках Східної Галичини, а які були звернені проти більш або менше значащих діячів української національности за провини, яких вони були-то доконали у відношенню до польської держави та її громадян —

Ті, що сиділи на лавках обинувачення, підчас процесів переймали роллю обинувачуючих. Судова розправа доказувала позич безвинність переслідуваних за страшний злочини. Та не в'ячому сьуть, бож суд і є на те, щоби ршати, хто винен, а хто ні. Але діло в тім, що поки обинувачені стануть перед суддею та мають змогу виправдати себе від страшних звиндів, які їм роблять, вони пересиджують довгі місяці а то й роки серед жалких умовин сидічязників!

Трохи примірив з пам'яті з др. Петро Петрушівич, „Косачівський кат“, що був обинувачений як лікар, командант санітарного відділу, який ніби то зловживав своєю владою і своїм лікарським знанням на

Пр. 315/22. В імені Річпосполитої Польської: Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові ршиє на вшеок Прокураторії Державній, що зміст арештує умисленні в часисній „Ліло“ ч. 22. 9. 1922. з дня 29. вересня 1922. під позовом (1) Вадаліма і статка (2) і (3) сіла „Значить прса тос до „Ліло“

